

Сем што је узроковала појаву организованог криминала, прохибиција је имала значајан утицај и на развој свјетског туризма. Забрана производње, точења и употребе алкохолних пића натјерала је неке чувене америчке љубитеље добре капљице да се преселе у Европу, гдје су могли слободно да пијуцкају и слободно да дишу. У „покретном празнику“ Паризу организовали су умјетничку колонију и одатле одапињали отровне стријеле на своју домовину због пуританизма, несносне стеге коју њихов дух и грло нису могли да поднесу. У „граду свјетлости“ који је, тих година, био необично привлачан, како за геније тако и за скитнице, трошили су своје најбоље године и Ернест Хемингвеј и Хенри Милер, књижевници различитих вокација и различите посвећености. И док је Хенри Милер у *Раковој обратници* и неколико ранијих дјела откривао тајне Ероса, дотле се Хемингвеј у својим књигама бавио Танатосом, обрачунавајући се са биковима, фашизмом, Франком и силама осовине, сабљаркама и немирним морем, при чему је исписао неке од најљепших страница свјетске литературе.

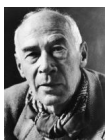
Два барда књижевности били су велики свјетски путници. Не само да су допринијели слави Париза, него су откривали и друге градове и државе, које ће, касније, постати прави туристички бисери. Описујући фијесту и кориду Хемингвеј нас упознаје са љепотама Шпаније, којој та кориди, према тврдњама њених поборника, у новије вријеме годишње доноси милијарду евра зараде. У паузи између два рата, Папа се, уз мохито и дајкири, забавља на Куби, која у зениту Кастрове владавине постаје велика туристичка атракција. Опсједају је безбројни туристи како би посјетили бар у којем је Хемингвеј проводио своје кубанске дане и како би осјетили мирис и укус кубанских цигара, чувених коктела и скоро па заборављене револуције. Треба рећи и то да се после рушења Батисте и доласком Фидела Кастра на власт Хемингвеј није одрекао Кубе, због чега је био под сталном присмотром ФБИ што је, између осталог, код њега изазвало страх и тешку депресију која је завршила самоубиством. Хемингвеј се жалио пријатељима да га прислушкују и да му читају пошту, а да није била у питању пишчева уобразиља и параноја потврђује и његов досије у ФБИ, објелодањен 80-тих година, у којем агенти ФБИ у извјештају Едгару Хуверу чувеног писца описују као „физички и ментално болесну особу“. Кога све тај Хувер није пратио и шпијунирао?

Ни Милер се није усрећио Америком. Бјежећи из Њујорка, у којем се осјећао као у затвору, „насукао“ се, после Париза, на грчку обалу и остао задивљен грчким пејзажима, античким споменицима и надасве грчким човјеком. Очарала га је грчка противурјечност,

страственост и пометеност. И то што се, по његовом мишљењу, у Грка не можеш поуздати. Задивиле су га и херојске црте које је откривао код обичних грчких људи. Све је то лијепо описао у прекрасном путопису „Колос из Марусија“ у којем говори о данима проведеним у Грчкој у само предвечерје Другог свјетског рата. Злобници би рекли да се, док је Европом харала пошаст чисте аријевске расе, путописом о Грчкој Милер „вадио“ због неких својих размишљања о Јеврејима, који су га, према његовим ријечима, на Монпарнасу затрпавали као снијег. Питао се, наиме, „како долази до тога да ја не привлачим никог другог него пошашавјеле, поремећене, неурастенике, неуротике, психопате-а нарочито Јевреје.“ Закључио је да та привлачност мора да потиче од тога што у здравом аријевцу има нешто што узбуђује јеврејски дух.

Далеко од тога да је Хенри Милер био антисемита, само му је сметала шкртост његовог пријатеља Јевреја са којим је у Паризу дијелио кревет и стјенице и који је скривао новац у чарапи док је Милер јео сув хљеб и пио воду умјесто вина. А уз то је и редовно „долазио по свој мали оброк увреда“ због чега га је осветољубиви Милер презирао. Презирао је Милер и није подносио и своју породицу, која је према писању његових биографа била антисемитска, због чврсте дисциплине и малограђанштине. Своје комшије Нијемце називао је бештијама. Свој бијес према Хитлеру и његовој елити убица излио је у поменутом путопису називајући их „нибелуншким разбојницима“, музику коју су слушали „вагнеријанским отровом“ и „вагнеријанским подвалама“ да би све зачинио са „одломцима безумног јодловања“. Чини се да су сва Милерова лутања представљала бијег од самог себе, од њемачке стране своје личности.

Било како било, Милер је иза себе, уз друга дјела, оставио задивљујући путопис о Грчкој на чијем трагу је Никос Казанцакис написао роман по којем је снимљен филм „Грк Зорба“, чији главни лик, и поред тога што је упроштен и поједностављен због законитости филма, неодољиво подсећа на Кацимбалиса, колоса из Марусија, који лута са Милером по усамљеним и тајанственим грчким острвима. Остало је историја. Филм у којем Грк (Ентони Квин) учи америчког писца (Алана Бејтса) да игра сиртаки добија три Оскара, а Грчка постаје једна од најпожељнијих туристичких дестинација у коју, сем филмских звијезда, почињу долазити и амерички скоројевићи не питајући за цијену, спремни да купе цјелокупну грчку историју са све Колосеумом и Олимпом. Кад се прочуло колико се за један долар добија драхми нагнули су и остали. Грчку су преплавили амерички туристи што је Милер сматрао великом несрећом, чему је, додуше, и сам кумовао.

Сем америчких туриста, у Грчку су кренули и неизбежни Нијемци. Завршетак Другог свјетског рата представљао је и крај њемачке класичне идеологије ширења на исток, па се окренуло другим формама присуства. Дошло је до успона њемачког туризма. После обнове порушене у свјетском рату државе, Нијемци су отишли на заслужене одморе, раширили се по свијету и умјесто у мрачним пивницама, испијали су пиво на Медитерану. До тада, с правом омражени и по злу чувени, преко ноћи постају симпатичне пивопије великих стомака више налик добром војнику Швејку, него неком јуришнику Вермахта. Туризам је учинио да постану прихватљиви. У међувремену Вили Брант се извинио жртвама нацизма па је Нијемцима мрачна прошлост и званично опрштена.

Опростили су и Грци равнодушном свијету који је нијемо посматрао крвопролиће у Смирни (Измир) 1922. године за вријеме грчко-турског рата. Тада су их, само неколико десетина метара од савезничке војске, масакрирали турски војници при чему је побијено или протјерано цјелокупно грчко становништво у том граду, а врхунац је био одсјецање главе патријарха Смирне. О неславној улози тадашње међународне заједнице у том покољу писао је Милер у свом путопису, о грчко- турском рату писао је и Хемингвеј за *То ронто стар*

Године су прошле, трауме заборављене, грчки су писци добијали Нобелове награде за књижевност, Грчка јефтине кредите, туризам је цвјетао достижући 20 одсто учешћа у грчкој привреди са, по једној процјени, директно или индиректно запослених око 850 хиљада људи. Изгледало је да оживљена, озелењела Грчка може промијенити читаву судбину Европе, што је и сам Милер вјеровао. Али познато је да је Милер био идеалиста. Његова се предвиђања у погледу Грчке нису остварила. Грчка је, и крива и дужна, умјесто земље водиле, постала ноћна мора те Европе, која се, у међувремену, ујединила да би остварила просперитет. Грчки народ је постао пријетња за кућни буџет европског грађанина. Право је питање да ли су они опростили Грчкој и Грцима? Иако су за грчку кризу поприлично одговорне и њихове банке и погрешна економска политика вођена из центара европске моћи, изгледа да је преовладао себичлук, па се европски туриста одлучио на лагани бојкот Грчке и њеног туризма. У задњих неколико година број ноћења у подручју грчке пријестолнице Атине готово се преполовио у односу на стара добра времена, а приход од туризма смањен је за неколико милијарди евра. Наравно да је на то утицала и актуелна економска криза, али и то што су туристи почели да заобилазе дежурног кривца и „виновника“ страдања њиховог новчаника, окрећући своја једра пут Шпаније, која је прошле туристичке сезоне доживјела туристички бум због ситуације на Сјеверу Африке. Грчка је изгубила на имицу, који је јако битан за промоцију туризма.

За утјеху је Милеру то да Грчка није постала функционална, сређена и организована

држава и да није ни налик на апотекарски уређена француска дворишта која су га доводила до лудила.

Додатак

У протеклих неколико година све је мање туриста. Главни узрок томе је лоша привредна ситуација у свијету, а не треба занемарити ни појаву птичјег и свињског грипа и тероризам. Наравно да туризму не погодује ситуација у којој у Норвешкој, земљи језера, квартови лете у ваздух и „спасиоци“ човјечанства масовно убијају, а посјетиоци Ајфеловог торња се евакуишу због дојаве о бомбашком нападу. Због такве климе у свијету најмнобројнији туристи Нијемци годишње одморе најрадије и све чешће проводе у својој домовини. У 2008. години, чак 20 милиона Нијемаца љетовало је управо у Њемачкој. Због нових врста грипа Мексико Сити имао је пад од 36 одсто у приходима од туризма и услуга, док је у Хонгконгу тај пад износио читавих 70 одсто.

Амерички Стејт департмент редовно упозорава туристе на могуће нападе Ал Каиде и других терористичких група. Због тога су многе туристичке дестинације остале кратких рукава, а није ни мала штета коју је претрпио и њујоршки туризам после терористичког напада 11. септембра. Најтеже је била погођена позоришна умјетност. За само мјесец дана бродвејске сцене су претрпјеле губитак од преко 3 милиона долара. Неколико сцена је затворено, а чувени мјузикли који се приказују годинама, са великим ансамблима, и који се умногоме ослањају на туристичку посјету, једва су се одржали у животу. Да не би дошло до затварања позоришта, која су најважнија туристичка грана Њујорка, тадашњи градоначелник Ђулијани послао је заједно са позоришним радницима апел становницима да посјећују представе чему су се они у великом броју одазвали сматрајући тај чин моралном и патриотском дужношћу.

Да туризам постаје све опаснији показује низ примјера пљачки, физичког насиља и различитих других непријатности које су свјетски путници претрпјели у „туристичким рајевима“. Посљедњих година неколико италијанских туриста убијено је у различитим дестинацијама, од Мексика преко Кариба до Зеленог рта, а мотиви су били баналне неуспјеле крађе и силовања што је завршило крвопролићем и свирепим убиствима.

Кратка историја туризма

Пише: Раденко Тошић
четвртак, 23 фебруар 2012 16:01

Слично вам се може десити ако кренете на зимски одмор у Кенију, гдје банде наоружане мачетама пљачкају туристе. У оближњем Занзибару туристи су сигурни једино у обезбјеђеним комплексима, ако се крећу изван њих ризикују да буду опљачкани, а жене силоване, а то вас следује и ако крочите у бразилске фавеле. На Карипским острвима, шансе да доживите неугодности највеће су на Јамајци и то у Кингстону, њеном главном граду. Ситуација није боља ни у Костарики, гдје се не савјетује боравак у Сан Хозеу и сунчање на изолованим плажама. Исто важи и за Доминиканску Републику. Већ поменута Куба једина је, засад, сигурна оаза за туристе на Карибику.

Тероризам пријети и на острвима у Индијском и Тихом океану. Доскора су Малдиви и Сејшелска острва представљали оазе љепоте и сигурности. Данас, осим учесталих вијести о крађама у хотелима, постоји опасност и од терористичких акција исламских фундаменталиста. И перјаница тзв. секс туризма Тајланд се налази на листи земаља гдје постоји реална опасност од терористичких напада. Прије неколико година муслимански фундаменталисти су на Балију у бомбашком нападу убили велики број аустралијских туриста.

Највјероватније да би туризам препун опасности привлачио Хемингвеја, док би се Милер определио за неко мирније мјесто гдје нема фундаменталиста, сјецикеса и силеџија и гдје нема рата ни у траговима. Можда треба рећи и то да нису били у добрим односима са својим мајкама, да су их готово мрзили. Хемингвеј је своју драму окончао самоубиством, а Милер је у 86. години у гаражи играо тенис са двадесетогодишњом Азијаткињом. Просто је невјероватно да је последњих 40 година провео у Калифорнији и поред чврсте жеље из грчких дана да се у Америку никада не врати.